

Raadsvergadering	
Volgnummer	98-2023
Onderwerp	Museaal Beleid: de stad als podium, gemeente Maastricht 2024-2026.
Domeinvergadering	Economie en Cultuur
Programmanummer	5 Sport, cultuur en recreatie
Registratienummer	2023.04661
Collegevergadering	20 november 2023
Portefeuillehouder	Wethouder Bastiaens
Afdeling	Economie en Cultuur
Behandelende ambtenaren	MML Pinckers en M. Saalmink Marcella.Pinckers@maastricht.nl / marlo.saalmink@maastricht.nl
Bijlagen	bijlage 2 Nota Museaal Beleid Maastricht: de stad als podium bijlage 3 Subsidieregeling Museaal Beleid Maastricht: de stad als podium 2024-2026.

AAN DE GEMEENTERAAD

1. Inleidende samenvatting.

Maastrichtse Cultuurvisie: "Maastricht heeft als een van de negen culturele brandpunten in Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid voor de professionele kunsten. Niet alleen als euronale centrumstad en hoofdstad van de provincie, maar ook voor haar eigen inwoners en bezoekers, die mede vanwege het hoogwaardig cultureel aanbod graag in Maastricht wonen, werken en ontspannen."

Zoals beschreven in het coalitieakkoord en de cultuurvisie, heeft het college opdracht gegeven een museaal beleid te ontwikkelen voor de stad. Na vele uitgebreide gesprekken met het veld, hebben we een dynamisch beleid uitgewerkt, dat musea, erfgoed en beeldende kunst faciliteert op een verfrissende en nieuwsgierige manier. Een beleid dat proactief is en bedoeld is om de stad, de veerkrachtige wijken en haar bewoners te betrekken, uit te dagen en laagdrempelig te benaderen.

Beeldende kunst, erfgoed en publieke kunstzinnige uitingen komen via deze nota dicht bij de burger, en zorgen ervoor dat iedereen kan meemaken en beleven. Het beleid stimuleert nieuwe samenwerkingen, ontsluit private- en publieke collecties en maakt spontane interacties met kunst mogelijk. Ook verbreedt het de veerkracht in- en vanuit de wijken, geeft een directe impuls aan de openbare ruimte en zorgt voor nieuwe perspectieven in onze (EU)regio. Een breed, proactief museaal kunstbeleid is een middel dat de eigen identiteit van de lokale kunstenaars en makers tot uitdrukking laat komen en hun unieke visie op de stad, haar geschiedenis en inwoners versterkt. We omarmen met dit beleid nadrukkelijk professionele vernieuwende cross-overs tussen de museale collecties, erfgoed en hedendaagse kunst. Ook sluiten we hier nauw mee aan bij de ontwikkelingen in de provincie, bij de nieuwe cultuurvisie van de Raad van Cultuur en de landelijke beeldende kunst-tendenties.

De twee belangrijkste doelstellingen van het beeldende museale kunstbeleid, formuleren we als volgt:

- **Externe gerichtheid, duurzaamheid en toegankelijkheid:** het actief naar buiten treden van beeldende kunst, erfgoed en museale collecties; meer duidelijke zichtbaarheid in de stad;
- **Verbinding, inclusie en samenwerking:** tussen de diverse spelers in het veld, ook met de minder voor de hand liggende partners en locaties in de stad. Kunst en erfgoed in, met en vanuit de wijken.

Deze doelstellingen worden gerealiseerd door de inzet van een subsidieregeling met een bijbehorend budget van 100.000 euro per jaar, in de periode 2023-2026.

Beslispunten

1. De notitie Museaal Beleid Maastricht: de stad als podium, als uitvoering van de cultuurvisie Maastricht, vast te stellen.

2. Aanleiding, context en gewenste situatie.

Aanleiding

In het coalitieakkoord 2022-2026 "Maastricht, stad van verbondenheid" is de ambitie geformuleerd voor het ontwikkelen van een actief museumbeleid met input vanuit het veld. Dit museumbeleid is onderdeel van de Maastrichtse cultuurvisie 'Cultuur maakt Maastricht, Maastricht maakt cultuur'. Het museumbeleid is bedoeld als een impuls voor de beeldende kunstensector in Maastricht, waarbij we de link met erfgoed en de museale instellingen concreter maken. Met een actief museaal beleid faciliteren interactie, stimuleren we cultuur maken, meemaken en betrekken we de veerkrachtige wijken. Daarnaast zorgen we met deze middelen dat Maastricht een vaandeldrager is- en blijft van toegankelijke kunstvormen en nieuwe ontwikkelingen binnen het beeldende kunsten- en museale veld.

Context

Maastricht is een van de negen culturele brandpunten in Nederland, en daarmee een belangrijke cultuurstad. Maastricht heeft verschillende musea, presentatie instellingen en ZZP'ers die actief zijn in de beeldende kunstensector. Zij dragen allemaal bij aan het culturele aanbod en versterken het stedelijke vestigingsklimaat. In het coalitieakkoord is de ambitie voor een Maastrichts museumbeleid onderbouwd door in te zetten op het versterken van participatie en de zichtbaarheid van de musea voor alle Maastrichtenaren (en in de wijken). We maken ruimte voor lokale kunstenaars en makers en verbreden het bereik van jeugdige (en nieuwe) bezoekers en zetten in op een actieve door-ontwikkeling van educatieve kunstprogramma's.

Steeds meer non-disciplinaire en/of interdisciplinaire uitingen vinden hun weg in- en naar de stad. Door mee te denken met de instellingen, museale collecties vernieuwend te ontsluiten en de deur wijder open te zetten, willen we beeldende kunst en erfgoed nog toegankelijker maken. Met deze regeling dragen we bij aan een gezonde, actuele en inclusieve museale praktijk met beeldende kunst en erfgoed als dynamische instrumenten voor de stad.

Gewenste situatie

Maastrichtse Cultuurvisie: 'Maastricht kan bij uitstek een pleisterplaats voor zo'n nieuwe kunstenpraktijk zijn. In zo'n stad vertonen kunst en cultuur een herkenbare samenhang. Ze lokken directe onderlinge samenwerking en debat uit. De sociale, maatschappelijke en economische betekenis van kunst en cultuur is in zo'n stad (ed. als Maastricht) hoog'

Maastricht heeft baat bij een meer zichtbare professionele beeldende kunstscene, die voor alle bewoners eenvoudig mee te maken en te beleven is. Door de museale muren te laten vervagen, bestaande en nieuwe tentoonstellingsplekken te gebruiken, actief de wijken erbij te betrekken, de connectie met erfgoed onderzoeken zorgen we voor meer verbinding in de stad. Daarnaast bieden we naast de professionele organisaties, ook individuele (en jonge) professionals een kans. Landelijk en internationaal zien we ook deze inclusievere beweging in de kunstwereld. Beeldende kunst mag zichtbaarder zijn, schuren, uitdagen en zich op onverwachte publiekelijk toegankelijke plekken manifesteren.

Na uitvoerig overleg met het museale en beeldende kunstenveld in Maastricht (ed. ongeveer in 50 gesprekken) en de regio en met de (inter-) nationale ontwikkelingen in de beeldende kunst in het

achterhoofd hebben we ervoor gekozen om het gevraagde museumbeleid wijder te trekken en in te zetten op een breed museaal beleid met een focus op erfgoed, moderne kunst, en de museale collecties. Met deze regeling zullen deze drie elementen elkaar versterken, verrijken en als een katalysator werken voor een nieuwe culturele impuls midden in onze stad. We hebben de op- en aanmerkingen van het culturele veld verwerkt in de nota en een duidelijke toegankelijke regeling.

We zetten met dit beleid nadrukkelijk niet in op ondersteuning in de exploitatie van alleen de bestaande musea. Om de gestelde coalitie-ambities te kunnen bereiken is het namelijk van belang om over de grenzen en buiten de muren van de museale instellingen te gaan opereren. Inzetten op alleen exploitatie ondersteuning heeft niet het gewenste (en bovengenoemde effect). Het budget behorende bij deze nota is hiervoor ook niet toereikend, daarmee zouden we slechts een tweetal (al reeds gesubsidieerde) musea kunnen voorzien. Bovendien komen nog te weinig mensen dagelijks in een museum en zou een exploitatiesubsidie per saldo onrendabel en weinig effectief zijn. Door nadrukkelijk meer projectmatig te werken worden de ambities uit het coalitieakkoord en de cultuurvisie realistischer in kaart gebracht en uiteindelijk ook daadwerkelijk proactief gerealiseerd. Ook negeren we op deze manier de bestaande presentatie instellingen en de zelfstandige professionele makers niet. We zorgen dat we de middelen die we hebben zo efficiënt mogelijk inzetten, met de meest mogelijke culturele, economische en maatschappelijke impact.

Met dit brede, proactieve museale beleid willen we de interactie tussen buiten en binnen faciliteren. Kunst en collecties komen meer naar de mensen toe, zowel in het centrum als in onze veelzijdige veerkrachtige wijken. Projecten die deze verbanden opzoeken, met een relevante artistieke (onderzoeks-) waarde zijn belangrijk om verbinding te blijven houden met de stad, haar inwoners en omgeving. Daarnaast is dit beleid bedoeld om makkelijker aan te kunnen sluiten bij hedendaagse ontwikkelingen en de immer veranderende waan van de dag.

We willen ervoor zorgen dat de vele professionele beeldende kunst makers die al in Maastricht wonen en werken een directe impuls krijgen. Het moet aantrekkelijk en laagdrempelig zijn om beeldende kunst te beoefenen, de interactie met erfgoed en de museale collecties aan te gaan, midden in de stad, samen met, voor (en door) de inwoners. De rol van de gemeente Maastricht is die van facilitator, stimulator, verbinder en aanjager. Op het gebied van de artistieke inhoud houden wij afstand. Dat is de rol en de taak van de professionals in de sector. Wel proberen wij die artistieke inhoud te stimuleren, door frequente inhoudelijke gesprekken aan te gaan met het veld, op samenwerkingen te wijzen en door (nieuwe)

verbindingen tot stand te brengen. Als gemeente zien wij een belangrijke rol weggelegd om het veld uit te dagen om innovatief te zijn en te blijven. Dit geeft ruim baan aan een dynamische subsidieregeling, die makers, instellingen, ons erfgoed en de musea een nieuwe impuls moet geven.

3. Indicatoren.

Wij hebben 8 duidelijke inhoudelijke criteria geformuleerd die in dit beleid en de bijbehorende subsidieregeling het kader vormen. Deze punten zijn bewust breed te interpreteren en te combineren om de instellingen de ruimte te geven deze naar eigen inzicht en op hun specifieke situatie en project toe te passen.

- Nieuwe samenwerkingen tussen musea, presentatie-instellingen, ZZP'ers en beeldende kunstinitiatieven (zowel privaat als publiek)
- Meer (en andere) inwoners bereiken in een directe dialoog met de stad
- Cultureel erfgoed en hedendaagse kunst als elkaars versterkers
- Collecties delen, ontsluiten en door kunstenaars laten gebruiken
- Nieuwe definities van wat een museum kan en mag zijn (externe gerichtheid)
- Kunst als een gesprekspartner en verbinder in de publieke buitenruimte (laagdrempelig en inclusief)
- Diepere reflectie op lokale thema's (op stads- en wijkniveau)
- Duurzaamheid (verantwoord kunst beleven en maken) en vergroening (spel tussen de binnen en buitenruimte).

Een aanvrager moet aan een of meerdere criteria voldoen (zie subsidieregeling), en verbindende samenwerkingen, creatieve crossovers en nieuwe kunst/erfgoed combinaties worden aangemoedigd.

4. Argumenten.

De doelgroep van dit beleid zijn professionals die actief zijn in de beeldende kunst, het erfgoed en de museale sector in Maastricht. Dat zijn instellingen, curators, kunstenaars, zowel professionele organisaties als ZZP'ers. Samen met hen willen we verbindende, laagdrempelige en nieuwe kunst- en erfgoed benaderingen stimuleren. De stad heeft baat bij een dynamische, maar vooral ook toegankelijke kunstensector, voor alle inwoners. In dit proces zullen wij de instellingen en professionele makers zo goed mogelijk begeleiden, coachen en met elkaar verbinden.

Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Coalitieakkoord: "Cultuur draagt bij aan de kwaliteit van leven van onze inwoners en daarbij aan de leefbaarheid van de wijken. Het is niet alleen een vestigingsfactor die mensen en banen bindt aan Maastricht, maar biedt ook verbeeldingskracht om oplossingen te vinden voor de complexe en actuele maatschappelijke vraagstukken."

We omarmen ook de duurzame ontwikkelingen in de museale sector. Duurzaamheid is nu al een belangrijk thema binnen de kunsten en nationale erfgoed sector. De traditionele museale context staat aan het begin van een nieuw hoofdstuk; we denken nu binnen de beeldende kunsten, erfgoed en museale collectie ook aan de publieke ruimte, en dus interacties binnen en buiten de (museale) muren. Daarnaast faciliteren we combinaties met het sociale domein en de interactie tussen de stadse geschiedenis en haar spannende toekomst. Tevens draagt de nota bij aan gemeenschappelijke gezondheid, door het faciliteren van laagdrempelige en inclusieve participatie. Dat kunst meer levenskwaliteit borgt, word ook gestut door "good practices" in andere steden (bijv. in Groningen, Den Bosch en Arnhem), en de vele gesprekken met curatoren en erfgoedprofessionals.

Effect op de openbare ruimte

Maastrichtse Cultuurvisie: "Herontwikkelingsgebieden worden juist door cultuurpioniers opnieuw van waarde, ontsloten voor meer initiatieven en ook internationaal op de kaart gezet".

We stimuleren met dit museaal beleid het naar buiten treden van de verschillende beeldende initiatieven in de stad. Daardoor komen bewoners en bezoekers in aanraking met erfgoed en hedendaagse kunst, op verschillende laagdrempelige manieren en nieuwe plekken. We zetten in op een duidelijke interactie met de stad. Dit kan ook vorm krijgen in de openbare ruimte. Kunst is voor- en door de makers, en altijd midden in de stad en haar wijken. De geschiedenis van de stad kan goed samengaan met hedendaagse kunst, en andersom. Ons rijke erfgoed, kunst in de openbare ruimte en bijzonder architectuur van de stad, versterken dit beeld en bieden veel mogelijkheden tot inclusieve en verrijkende beeldende uitingen.

5. Alternatieven.

In de vele gesprekken met het veld, en ook beschouwende de financiële mogelijkheden die beschikbaar zijn gesteld, lijkt ons deze regeling het meest logisch, fair en impactrijk. Hadden we voor exploitatiesteun of alleen museale aanvragers gekozen, waren er geen cross-over projecten mogelijk geweest en zouden veel hoogwaardige beeldende kunst- en erfgoedprofessionals buiten de boot

vallen. Met een proactieve nota, die inzet op reuring, dynamiek, en kunst toegankelijk voor alle inwoners, zetten we in op een groter macro effect, crossbestuiving en samenwerkingen binnen on kunstensector. De regeling is een echte impuls voor het culturele veld. Daarnaast is hij stevig verankert in- door- en met het veld, tijdens alle gevoerde gesprekken. Met dit brede, proactieve beeldende museale kunstbeleid willen we de interactie tussen buiten en binnen faciliteren. Kunst en collecties naar de mensen toe, zowel in het centrum als in onze veelzijdige wijken. Projecten die deze verbanden opzoeken, met een relevante artistieke (onderzoeks-) waarde zijn belangrijk om verbinding te blijven houden met de stad. Daarnaast is dit beleid bedoeld om makkelijker aan te kunnen sluiten bij hedendaagse ontwikkelingen en de immer veranderende waan van de dag. In de cultuurvisie staat duidelijk dat contrasten niet als probleem worden gezien, maar juist fungeren als een motor voor ontwikkelingen

6. Financiën.

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Maastricht, stad van verbondenheid' is de ambitie geformuleerd voor het ontwikkelen van een actief museumbeleid met input vanuit het veld. De Maastrichtse visie op musea en beeldende kunst verdient echter meer aandacht. Dit is van belang voor de stad, haar inwoners, de musea, de presentatie instellingen en de opleidingen. We zetten in op het versterken van participatie, de toegankelijkheid van de musea voor alle Maastrichtenaren, ruimte voor aan lokale makers, versterken van het bereik van jeugdige bezoekers en ontwikkeling van educatieprogramma's. Na uitvoerig overleg met het museale en beeldende kunstenveld in Maastricht en de regio en met de (inter-)nationale ontwikkelingen in de beeldende kunst in het achterhoofd is gekozen om het gevraagde museumbeleid derhalve breder te trekken en in te zetten op een breed museaal en beeldend kunstbeleid.

Om hier in de jaren 2023 t/m 2026 uitvoering aan te kunnen geven is in de begroting jaarlijks een bedrag opgenomen van € 100.000 met daaraan gekoppeld de subsidieregeling Museaal Beleid, Verbinding beeldende kunst en erfgoed gemeente Maastricht 2024-2026. Vanwege de voorbereidingsperiode om te komen tot het Museaal en Beeldend Kunstbeleid incl. bijbehorende subsidieregeling zullen de middelen 2023 incidenteel beschikbaar worden gesteld voor het boekjaar 2024 hetgeen betekent dat het budget voor 2024 éénmalig € 200.000 bedraagt.

Btw

Zoals reeds vermeld zullen de beschikbare middelen middels de subsidieregeling Museaal Beleid, Verbinding beeldende kunst en erfgoed gemeente Maastricht 2024-2026 beschikbaar worden gesteld. Hieruit volgt automatisch dat er geen btw-aspect aan de orde is.

7. Vervolg.

De notitie museaal beleid Maastricht en de bijbehorende subsidieregeling zal na instemming van de raad worden vastgesteld en gepubliceerd. De subsidieregeling zal per 1 januari 2024 worden opengesteld voor aanvragen. De aanvragen zullen inhoudelijk worden behandeld door team cultuur in samenwerking met team subsidies.

8. Participatie

Voor de totstandkoming van deze beleidsnotitie is er uitvoerig gesproken met ongeveer 50 museale en erfgoed partners uit het culturele veld in Maastricht, de Provincie en het Rijk. We hebben hier de trechtermethode toegepast en de opgehaalde informatie verwerkt in een museale nota, die breed gedragen wordt door het veld. Dit beleid en de bijbehorende subsidieregeling is dan ook voor hun ontwikkeling, bereik en innovatie bedoelt. Daarnaast is er landelijk input opgehaald door inspiratie op te doen bij andere steden, wetenschappelijke en culturele publicaties te lezen, conferenties bij te wonen, musea, erfgoed en beeldende kunstinstellingen te bezoeken, en afstemming te zoeken met collegae beleidsmakers.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

G.J.C. Kusters

De Burgemeester,

W.A.G. Hillenaar

Bijlage 1

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d..20 november 2023, no. 2023.04661;

BESLUIT:

1. De notitie Museaal Beleid Maastricht, als uitvoering van de cultuurvisie Maastricht, vast te stellen.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van

de griffier,

{{esl:Signer1:Signature:size(200,50)}}

de voorzitter,

{{esl:Signer2:Signature:size(200,50)}}

Raadsbesluit